

har ret til uden mandens samtykke at træffe nogensomhelst aftale om nogen personlig eller økonomisk præstation af den natur, at den forpligter det fælles bo. Tyngdepunktet i umyndighedsforholdet ligger imidlertid efter min opfattelse mere i dets ideelle end i dets praktiske betydning. Praktisk kommer disse bestemmelser ganske sjældent til anvendelse; men så længe de får blive stående i loven, har de altid indflydelse på den almindelige bevidsthed. Selv den, som skammer sig over at benytte sig af dem, beholder alligevel følelsen af, at det dog er hans rettighed, og at, når han undlader at kræve denne sin lovlige ret, så er det ikke, fordi det er hans moralske pligt og skyldighed, men fordi han er usædvanlig snild og fintfølelse.

„Målsmanskabet“ er også selve grundvolden for den nuværende ægteskabsinstitution; det er i dets lys, alle detailbestemmelser skal tolkes, og når vi nu her i Sverige kan håbe, at denne bestemmelse synger på sit sidste vers, idet begge kamre har udtalt sig for dets afskaffelse, så er dette visselig meget glædeligt i og for sig; men på den anden side kan det ikke nægtes, at hele ægteskabsloven efter dets borttagelse kommer til at blive endnu underligere og mere usammenhængende, end den allerede nu er. I det hele lider denne lov vel mere end de aller fleste andre love af den slags mangler, som opkommer, når man gang på gang sætter nye lapper på et gammelt klædebon. Oprindeligt har nok ægteskabslovgivningen været god nok, d. v. s. det har været en lov med en hel og ensartet grundopfattelse og detailbestemmelser, som stod i et naturligt og logisk forhold til denne. Senere har efterhånden selve grundopfattelsen forandret sig; men i stedet for da resolut at skrive en ny lov ud fra den forandrede grundopfattelse, har man foretrukket at forandre eller ophæve en for en af de mest skrigende enkeltheder i loven, så at tilsidst alt virkeligt sammenhæng er forsvundet.

B. Men lad os vende tilbage til vore indvendinger. En bestemmelse, som af hustruen i almindelighed føles meget tungere end umyndigheden, er faderens *enerådighed over børnene*. Denne skulde heller ikke forsvinde, ifald umyndigheden formelt ophævedes; i det mindste er det de svenske juristers mening. Faderens rådighed over børnene indskrænkes i en vis grad af en del andre af samfundets love, skolepligten, f. eks.; men ligeoverfor hustruen er den absolut. Han kan bestemme, hvor børnene skal bo, kan tage dem fra moderen

og leje dem ind andetsteds; han afgør om deres opdragelse og skolegang, deres religion og valg af levebrød. En kristen moder kan ikke hindre, at hendes børn opdrages i en lære, som hun anser for farlig for deres evige salighed, en fritænkermor må finde sig i, at børnene bibringes en tro, som hun anser for overtro og usandhed; en mor, som vil holde på sine børns fysiske og moralske sundhed, kan ikke hindre, at faderen sender barnet ud for at tigge under nogen af de almindelige s. k. „lovlige“ former for tiggeri, eller at han, saasomt loven om mindreåriges arbejde tillader — eller endog tidligere — sender barnet til fabriker eller brug med usunde arbejdsbetingelser og en meningsløst lang arbejdstid.

Hvordan alt dette kendes for en mor, har man vanskeligt ved at sætte sig ind i, når man ikke personligt har set det på nært hold. Man indvender her i reglen, at konflikter af denne art visselig er meget beklagelige, men i praksis umulige at undvige. En af forældrene *maa* have det sidste ord; tar man *enerådigheden* over børnene fra faderen, må den gives til moderen, og dermed har man bare flyttet det smertelige moment over fra moderen til faderen, men ikke på nogen måde ophævet konflikten. Jeg kan imidlertid ikke indrømme, at denne indvending er rigtig; det er ingenlunde noget i lovgivningen uheldigt, at der for vigtige afgørelser behøves to eller flere personers samtykke, ogsaa i saadanne fald, hvor en positiv afgørelse nødvendigvis må træffes; fuld ligestillethed mellem forældre med hensyn til myndigheden over deres børn skulde sikkerlig ikke blive umulig at gennemføre. Skulde man for særlige tilfælde blive tvungen til at skaffe en slags højere instans, så var nok heller ikke dette noget uløseligt problem. Det gælder faktisk blandt almindelige hyggelige mennesker, og det burde også være lovens princip, at begge forældres samtykke kræves for alle vigtigere beslutninger om børnene, og at medbestemmelsesret over ens egne børn ikke bør kunne fratages hverken mor eller far af anden grund end den, at vedkommende ved brutalitet eller lastefuldt liv har vist sig uværdig til at besidde denne ret.

C. *Vor tredje anklage* mod ægteskabslovgivningen er de *formueretslige* forhold. Reformen her har i alle tider stået på de kvindesagsinteresseredes ønskeseddel, og reformer er jo ogsaa indførte, skønt de her som ellers er utilstrækkelige, deri, at de aldrig går til bunds, men bare indskrænker sig til at rette de værste misbrug. Imidlertid er jo hele denne side